

ДИТЯЧА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ХИЖАКІВ

ЗМІСТ

ВСТУП	4	НІЛЬСЬКІ КРОКОДИЛИ	66
		КРОКОДИЛИ ДЖОНСТОНА	68
		ГРЕБІНЧАСТІ КРОКОДИЛИ	70
		АЛІГАТОРИ	72
		ГАВІАЛИ	74
		КАЙМАНИ	76
РОЗДІЛ 1: ПСОВІ		РОЗДІЛ 5: АКУЛИ	
ПСОВІ	6	АКУЛИ	78
ВОВКИ	8	ВЕЛИКІ БІЛІ АКУЛИ	80
РУДІ ЛИСИЦІ	10	БІЛЬШЕ ФАКТІВ ПРО ВЕЛИКИХ БІЛИХ АКУЛ	82
КОЙОТИ	12	ТИГРОВІ АКУЛИ	84
ПЕНОВІ СОБАКИ	14	БІЛЬШЕ ФАКТІВ ПРО ТИГРОВИХ АКУЛ	86
РОЗДІЛ 2: ВЕДМЕДІ		ТУПОРИЛІ АКУЛИ	88
ВЕДМЕДІ	16	ЛИМОНИІ АКУЛИ	90
БУРІ ВЕДМЕДІ	18	СИНІ АКУЛИ	92
ВЕДМЕДІ ГРИЗЛІ	20	АКУЛИ-МАКО	94
БІЛЬШЕ ФАКТІВ ПРО ГРИЗЛІ	22	ДОВГОКРИЛА АКУЛА	96
ВЕДМЕДІ КАДЬЯКИ	24	МОЛОТОГОЛОВІ АКУЛИ	98
ЧОРНИЙ ВЕДМІДЬ БАРИБАЛ	26		
БІЛЬШЕ ФАКТІВ ПРО БАРИБАЛІВ	28	РОЗДІЛ 6: ЗМІЇ	
БІЛІ ВЕДМЕДІ	30	ЗМІЇ	100
БІЛЬШЕ ФАКТІВ ПРО БІЛИХ ВЕДМЕДІВ	32	КОБРИ	102
ГМАЛАЙСЬКІ ВЕДМЕДІ	34	КОРАЛОВІ АСПІДИ	104
РОЗДІЛ 3: ВЕЛИКІ КІШКИ		ГРИМУЧІ ЗМІЇ	106
ВЕЛИКІ КІШКИ	36	УДАВИ	108
ЛЕВИ	38	АНАКОНДИ	110
ЯК ЛЕВИ ПОЛЮЮТЬ	40	ПІТОНИ	112
ТИГРИ	42	РОЗДІЛ 7: ПАВУКИ	
ЯК ТИГРИ ПОЛЮЮТЬ	44	ПАВУКИ	114
ЛЕОПАРДИ	46	ЧОРНІ ВДОВИ	116
ЯК ЛЕОПАРДИ ПОЛЮЮТЬ	48	ТА ЧЕРВОНОСПИННІ ПАВУКИ	118
ЯГУАРИ	50	МИГАЛОМОРФНІ ПАВУКИ	120
ЯК ЯГУАРИ ПОЛЮЮТЬ	52	ПАВУКИ-ПТАХОЇДИ	122
КУГУАРИ	54	ЛЕЙКОПАВУТИННІ ПАВУКИ	124
ГЕПАРДИ	56	ПАВУКИ-МИСЛИВЦІ	124
СНІГОВІ БАРСИ	58		
РИСІ	60	СЛОВНИК	126
РОЗДІЛ 4: КРОКОДИЛИ ТА АЛІГАТОРИ		АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК	128
КРОКОДИЛИ ТА АЛІГАТОРИ	62		
АМЕРИКАНСЬКІ КРОКОДИЛИ	64		

Вступ

Хижаки — це дикі тварини, які полюють на інших тварин заради харчування. У всіх них є власні способи ловити та вбивати здобич. Деякі хижаки, як-от вовки, полюють зграями, а у деяких є спеціальні пристосування, наприклад отруйні ікла, які дозволяють їм роздобувати їжу.

Великі тварини

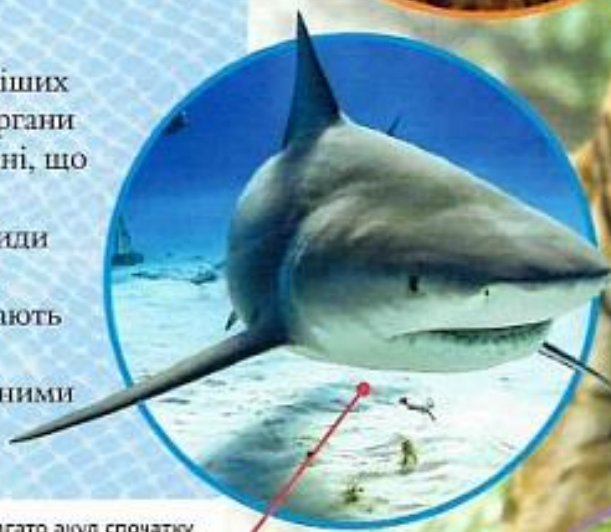
Кремезні та важкі ведмеді озброєні величезними кігтями та гострими зубами, якими вони ловлять та вбивають здобич. Ці тварини можуть бути неймовірно жорстокими, хоча більшість з них усеїдні та харчуються рослинами, комахами, рибою та іншими тваринами.

Ведмеді — це вищі хижаки, тобто інші тварини на них не полюють.

Суперакули

Акули — одні з найвправніших мисливців на Землі. Їхні органи чуття неймовірно розвинені, що допомагає цим хижакам у пошуках здобичі. Різні види акул полюють по-різному. Наприклад, деякі притискають здобич до морського дна, а інші — хапають її потужними щелепами.

Багато акул спочатку кружляють навколо жертви і лише потім нападають.

Паща крокодила відкривається так широко, що хижак здатен проковтнути здобич цілою.

Небезпечні рептилії

Крокодили та алігатори полюють, нападаючи на здобич біля самого берега. Вони затягують жертву під воду, щоб та захлинулася, а потім з'їдають її.

Тигри — мисливці-одинаки.
Підрастися до жертви,
як нічого не підозрює,
ім доконається ваніткові
зір та слух.

Дивовижні змії

Змії вистежують
та нападають на інших
тварин завдяки
тому, що відчують
тепло та запах їхнього
тіла. Після того, як змія
вползвала жертву, вона
законтує її цілою.

Деякі змії збивають
здобич за допомогою
отрути, інші ж —
душать її.

Розумні псові

Члени сімейства
псових часто полюють
зграями або
царами. Вони
переслідують
здобич,
вистежуючи
слабку
тварину,
на яку можна
напасти.

Смертоносні павуки

Деякі павуки сидять
і вичікують, коли здобич
до них наблизиться;
а інші ж — самі бігають
і активно вишукують
комахи, придатних
для вживання в їжу.
Спіймавши здобич,
більшість павуків паралізує
її отрутою.

Пілд у павука
поронисті, як голки
шпиріці. Павук кусає
жертву і впорскує
у неї отруту.

Псові

З однією групою хижаків ви добре знайомі. До родини псових належать вовки, лисиці, шакали, домашні собаки та кілька видів диких. Усі вони м'ясоїдні, мають потужні щелепи та гострі зуби.

Великі та маленькі

Псові бувають різних розмірів, але в усіх є багато загальних рис. Найдрібніший представник сімейства — лисичка фенек, яка мешкає в Африці. Найбільший — північноамериканський лісовий вовк. У псових чудовий нюх і гострий слух. Тіло у них вкрите шерстю, лапи дуже сильні, тому тварини можуть долати великі дистанції, на кожному пальці — потужні пазурі.

Крихітний фенек важить менше за дволітрову пляшку з водою. Велетенські вуха дозволяють тварині не перегріватися у спекотній пустелі.

Представників родини псових можна зустріти на всіх континентах, крім Антарктиди. В Австралію вони потрапили за допомогою людей приблизно 5000 років тому.

Сім'йні цінності

Багато видів диких псових об'єднуються в соціальні групи, хоча деколи збирається разом тільки для того, щоб народити потомство. Дитинчата псових називаються цуценятами. У посліді буває кілька цуценят, вони харчуються молоком, доки не підроснуть і не зможуть їсти м'ясо.

У деяких псових забарвлення може бути плямистим або смугастим, але у більшості воно однотонне.

Псові, наприклад ці вовки, спілкуються за допомогою жестів і за звуків: гавкають, гарчать і виють.

Псові — пальцеходячі, тобто під час ходіння вони наступають на пальці, а не на всю ступу.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ? Псові не пітніють, тому від зайвого тепла вони позбуваються через ніс та рот — саме тому собаки так важко дихають, коли їм спекотно.

ВОВКИ

Вовк — найбільший представник родини псових, та, на відміну від своїх родичів, собак, він не приручений людиною. Вовки живуть у дикій природі у віддалених районах Північної Америки, Європи та Азії. Хоча раніше вовки мешкали повсюдно, їхня чисельність зараз скорочується.

Довга морда вовка забезпечує йому чудовий нюх, завдяки якому тварина вистежує здобич.

У вовків наймовірно гострі зуби, якими вони вбивають здобич.

Вовчата

Паруються вовки щороку із січня по березень. Приблизно за дев'ять тижнів у них народжується потомство. Зазвичай на світ з'являється до одинадцяти дитинчат. Новонароджені вовчата сліпі та глухі — вони повністю залежать від мами.

Протягом трьох-десяти тижнів вони харчуються молоком, й поступово у їхній раціон додається м'ясо, яке відригує мати. Полувати малюки починають у віці приблизно шести місяців.

Родинні групи

Вовки живуть родинними групами, які називаються зграями. Зазвичай, зграя складається з батьків, маленьких дитинчат і підросків. Паруються та народжують вовчат лише батьки, а от годує та піклується про них уся зграя.

Один зі способів спілкування вовків у зграї — виття.

Хутро вовка складається з вологонепроникного зовнішнього шару та густого підшерстя.

Зграя вовків часто тривалий час переслідують жертву, перш ніж накласти на неї.

**ЛІСОВИЙ
ВОВК**
CANIS LUPUS

Середовище проживання: ліси, луки, гори, пустелі, тундра.

Північна Америка, Європа та частина Близького Сходу.

Довжина тіла: до 1,80 м

Вага: 34–50 кг

Харчування: олені, бізони, лосі, бобри, гризуни, зайці, птахи

Тривалість життя: 6–13 років

Руді лисиці

Цих дивовижних створінь можна зустріти у найрізноманітніших куточках планети частіше, ніж будь-яких інших ссавців. Лисиці пристосовуються до будь-якого середовища проживання: якщо не можуть здобути свіже м'ясо, то харчуються яйцями, рослинами та комахами.

Довгі вуса та добрий нічний зір допомагають рудим лисицям полювати у темряві.

Самець лисиці може гавкати. А самиці верещать так, що кров холоде у жилах.

Інші тварини рідко полюють на дорослих лисиць, хоча на них і можуть напасти хижакі, на кшталт вовків чи койотів.

Дім, милий дім

Житло рудих лисиць називають лігвом або норую. Вони часто оселяються на краю поля або лісу, поруч із територіями, придатними для полювання. Нори лисиці риють самі або займають житла інших тварин. У підземних тунелях лисиця зберігає запаси їжі та ховає від небезпеки дитинчат.

**РУДА
ЛИСИЦЯ**
VULPES
VULPES

Середовище проживання: ліси, луки, гори, міста; Північна Америка, Європа, Азія та частина Північної Африки

Довжина тіла (без хвоста): 40-90 см

Вага: 3-11 кг

Харчування: рослини, горіхи, ягоди, коріння, а також дрібні ссавці, птахи, жаби, черв'яки, комахи, сміття, залишене людьми

Тривалість життя: 2-4 роки

Лисиця залишає пахучий слід лапами, щоб щодня знаходити знайомий маршрут.

Супернюх

Запахи для лисиць дуже важливі. На морді, лапах і хвості тварин розташовані особливі залози, що виділяють пахучу речовину, якою лисиці міняють територію. «Ароматні» повідомлення тварини залишають також за допомогою сечі та екскрементів біля дерев та каміння.

Довгий пухнастий хвіст дозволяє лисиці утримувати рівновагу та передавати сигнали іншим лисицям.

Койоти

Койоти, яких інколи називають вовками прерій, мешкають на півночі — у Канаді та на Алясці, та на півдні — від Коста-Ріки та Панами. Койоти ближче до вовків, шакалів та собак, ніж інші псові.

Хоча койоти й схожі за зовнішністю на вовків, полюють вони поодиночі. Але якщо здобич досить велика, койоти можуть збиратися в зграю.

Мохнаті лапи

У койотів, як і у багатьох псових, кігті на лапах не втягуються. Тобто вони торкаються землі та дають додаткове зчеплення під час бігу. (Деякі м'ясоїдні, в тому числі лисиці та великі кішки, можуть втягувати кігті, щоб вони не ламалися.) На передніх лапах у койота чотири кігті, що торкаються землі, і ще один, менший, на зародку великого пальця, який не контактує із землею.

Забарвлення койота — суміш рудого, коричневого та жовтого, а живіт та внутрішня частина лал — білі.

КОЙОТ
CANIS LATRANS

Середовище проживання: ліси, луки, пустелі, болота, міста; Північна та Центральна Америка

Довжина тіла: до 1,2 м

Вага: 9–23 кг

Харчування: дрібні ссавці, олені, деякі птахи, змії, падаль, фрукти, ягоди та овочі

Тривалість життя: до 10 років

У дикій природі
на койотів полюють
вовки, ведмеді
та гірські леви.

Почуй мій голос

Койотів можна чути, навіть коли їх не видно, адже це дуже голосисті створіння. Спілкуються вони за допомогою поскунювання, виття, гарчання, гавкання і тивкання. Дзвінким гавканням вони юличуть цуцелят, а коротке, уривчасте тивкання сигналізує про небезпеку. Тривалість виття повідомляє іншим койотам про місцез перебування особини, що вие.

Дитинчат зростають дуже швидко й вже за рік стають такого самого розміру, як і дорослі (вечатам для цього потрібно два роки).

Койоти моногамні:
вони залишаються
зі своїм партнером
із парування протягом
кількох років.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ? Коли койот біжить, його хвіст спрямований до землі. Вовк тримає його горизонтально, а собаки часто піднімають угору.

Гієнові собаки

У цих тварин гарне забарвлення із плямами або смугами та великі заокруглені вуха. Живуть гієнові собаки родинними групами.

Альфа-самиця

Очолюють зграю самиця та її самець-партнер. Вони називаються альфа-парою, і, як правило, лише вони можуть мати потомство. Альфа-самиця вирішує, коли зграя полюватиме, а коли — відпочиватиме, і хто саме стане їхньою здобиччю.

У гієнових собак найміцніша хватка відносно розмірів тіла серед усіх м'ясоїдних.

Щоб зграя успішно полювала і розмножувалася, потрібно шість дорослих особин, але деякі зграї набагато перевищують цю кількість.

**ГІЄНОВИЙ
СОБАКА**
LYCAON PICTUS

Середовище проживання: рівнини та ліси; схід та південь Африки
Довжина тіла: 1-1,5 м
Вага: 18-36 кг
Харчування: антилопи, бородавники, зайці, гризуни
Тривалість життя: до 11 років